

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv
Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor**

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

28. Literæ & mandata Xau. ante illius mortem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

terea iis affectibus sancta mens, quos vicina expeditionis persuasio monebat, quibus dum solidos cum Deo absumit dies, ventis vocantibus naues Lusitanæ omnes præter vnam, qua vectus fuerat, vela pandunt.

Dat iis Malacam, & Goam literas, fidum in paucis, & sibi carissimum Iacobum Pereiram consolatur, quæ sua causa egerat, & quæ pertulerat singularibus gratiis prosequens; Deus, inquit, tibi eam reponat, suppleatque ad hoc tenuitatis meæ vices; precibus quamdiu spirabo non desinam, ut tibi dum vixeris, & valetudinem corporis, & sanctimoniam animi conferuet; defunctum vero beata donet immortalitate, & cum fatis intelligam exiguum id quod possum ac valeo, esse multis tuis erga me meritis longè impar; nostris omnibus qui versantur in India commendo, ut iunctis meum ad Deum votis, idem tibi ab eo efflagitent. Si vero meum in Sinas iter ad Euangelij prædicationem diuina bonitas fortunarit; profecto post Deum id tibi acceptum feretur; & imputabitur tibi ea laus à Deo in cælo, & ab hominibus in hac vita. Malacam præterea P. Francisco Perez mandabat, ut quotquot illic essent de Societate inde exirent, Petrum Syluam rogans sua nauis exceptos Cocinum transferebat; Perez illic solus stationem in Rectoris munere retineret; Antonius Eredia Ormuzium mitteretur, æquum non esse innocentes illos, peste, fame, & iisdem cladibus, quæ vrbi miserriam impendebant, cum nocentibus inuolui. Mittebat quoque ad eum Franciscum Fereiram dimissum è Societate, solus cum Antonio Sinensi, & alio iuvene, neutro religioni adstricto subsistebat. Multis denique, refert idem Perez, Malacensem Præfectum Aluarum Ataidem lugebat, ut olim Samuël Saulem, & calamitates inculcabat, quæ oppressuræ erant infelicem. Berzeo Goani Collegij Rectori negotium dedit, ut ab Episcopo ad Malacensem Vicarium literas obtineret, quibus iuberetur eundem Aluarum exsecratum, & abscissum à communione Ecclesiæ promulgare; eiusmodi homines, qui nec animæ suæ, nec Dei ipsius vllis rationibus mouerentur, dedecore publico, debere ab lethargo suo ad suum sensum reuocari; præterquam quod posteros Præfecturam eandem obituros oportebat ab eodem sacrilegio deterreri, ne hominum de Societate in Molucas, Iaponiam, & Sinas mittendorum, sanctos eliderent conatus, & labores intercluso transitu perderent. His quoque ad eundem Patrem seuerissimum adiunxit præceptum, paucos in Societatem admittendi, admissos serio admodum probandi, probationibus impares, constanter dimittendi. Cum isto, inquit, hominum genere, idem tibi agendum, quod istic à me cum multis similibus fieri tute ipse vidisti, quodque postremum cum socio meo egi, quem ubi Societate indignum comperi, ex ea eieci. Supremas has literas velut spiritus sui reliquias, mercatoribus tradidit in Indiam perferendas; qua in re uti amico illo non potuit, qui eum Sanciano appulsum hospicio secum exceperat, ut cuius discessus fugienti fuisset quam abeunti similior.

Is Xaverio clam (nec causam reperio) Malacam reuerti statuit, velis noctu aptatis, nautis esse in procinctu iussis, dum sacrum perageret vir sanctus, summo mane aufugit, ac tanta quidem precipitantia velut metueret, ne maris hiatu illo die insula forberetur; neglectis etiam vsque adeo rationibus priuatis, vt nec sustineret quam sibi ex Sinis acciuerat nauim expectare, æquè illo eodem sub vesperum die portui applicuit. Conuersus ad adstantes post rem diuinam Xaverius, lustrare singulos, & cum oculis vestigare, suoque illum nomine designans; Vbinam, inquit, talis? responsum soluisse, ac Malacam versus iam altum tenere. Ad hæc Deo sermonem suggerente, quò sua, inquit, peccata miserum auehunt? quem fugit? quòve expellente? cur nauim è Sinis aduentantem noluit expectare? eccam, intento illam in mare digito demonstrans, sibi quidem Deo obiciente spectabilem, cæteris minime, quamuis longo prospectu oculos in mare contenderent, vt quæ adhuc abesset longius; Malacæ quid velit, miser nimium nouit, mortem ignorat, quæ vix redicem occupatura est. At mortem cuiusmodi? nec vltterius effatus, audientes variis, cogitationibus implebat, cum ecce paucis inde horis nauis quam notauerat digito, apparet. Mercator fugitiuus aliquot ab reditu diebus, cum resarciendæ nauis lignatum isset, à prædonibus, cultris confissus est.

30
Postremæ Xa-
uer. arumaz.

Soli tunc post nauium discessum Xaverio, vna tantum in portu reliqua, quis credat eò vsque necessaria defuisse, vt cogeretur per Antonium à S. Fide mendicare quod sustinendæ vitæ sufficeret? confirmat id tamen testificatio Lusitanorum trium qui aderant, huiusque nonnulli, nautarum accusant barbariam, per quos Præfectus Malacensis vtpote famulos, sanctum quanquam longe absens afflicteret. Quod etsi non pernegem, sed malim etiam referre ad illam Dei clementiam masculam, qua tractat durius, quos amat tenerius, videturque tunc illos abiicere, cum eos penitus animo recondit; exaggerandis videlicet illorum meritis ad gloriæ cumulum, & posteris consulens ad tolerantia documentum. Verum tam ardua, & celebranda fors, non est nisi magnarum mentium, velle abiectos mori, omnisque caduci solatij exsortes, defectos suorum auxilio, exterorum miseratione, cælo, terræque in speciem inuisos. Huiusmodi obitum dispensante annos illius & momenta Deo, sortitus, est Indorū Apostolus, quem ethnicis quoque, Mahumetanis, & Barbaris tota India venerandum, si mors inter illos vbiuis locorū oppressisset quanti eū & quam mirabiles futuri erant concursus populorum: at enim huic desertam hanc solitudinem contentionum metam esse voluit Deus; huc illum tam procul euocatum, tam ærumnosum itineribus perductum, nobilitatum splendidis & corroboratum miraculis, in iplo votorum exitu & conspectu, sanctissimi ambitus iam iam fastigia prehendentem; destituisse visus est omni ope, & duris commissum casibus, vni sustinendum patientiæ reliquisse. Qui suam illi, tam liberaliter detulerat operam interpretis; etiam illiberalius subduxit, siue aliquo metu exterritus seu quod quidam